

Інновації у
проєктуванні
професійного
становлення
фахівців в
університетському
просторі

Збірник матеріалів конференції

Державний заклад «Південноукраїнський
національний педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського»

Інновації у проектуванні професійного становлення фахівців в
університетському просторі

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
State institution "South Ukrainian National Pedagogical University
named after K. D. Ushynsky" (Ukraine) Department of Pedagogy
State scientific institution

Ukrainian Institute of Scientific and Technical Expertise and Information (Ukraine)
Ivan Zyazyun Institute of Pedagogical and Adult Education of the National Academy of Educational
Sciences of Ukraine (Ukraine)

Southern Scientific Center of the National Academy of Sciences and the Ministry of Education and
Science of Ukraine

Jon Kryange State Pedagogical University (Moldova)

Iliia State University (Georgia)

Higher School of Sports Education (Poland)

INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL
CONFERENCE

**«Innovations in the design of the professional
formation of specialists in the university space»**

Odesa – 2024

Інновації у проектуванні професійного становлення фахівців в
університетському просторі

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського» (Україна)

Кафедра педагогіки

Державна наукова установа

Український інститут науково-технічної експертизи та інформації (Україна)

Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна

НАПН України (Україна)

Південний науковий центр НАН і МОН України

Державний педагогічний університет імені Йона Крянге (Молдова)

Державний університет Іллі (Грузія)

Вища Школа Освіти У Спорти (Польща)

Збірник матеріалів
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«Інновації у проектуванні професійного
становлення фахівців в університетському
просторі»,**

Одеса 2024

**Друкується за рішенням Вченої ради Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Протокол № 17 від 27 червня 2024 року**

Збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції *«Інновації у проектуванні професійного становлення фахівців в університетському просторі»* (Одеса, 20-22 травня 2024 року). Університет Ушинського, 2024. 220с.

Рецензенти:

Доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри філології Одеського національного морського університету
Тетяна Яблонська.

Доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри інноваційних технологій та методики навчання природничих дисциплін Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» ***Олександра Ордановська***

їхнього ставлення до виконуваної діяльності й підвищення її ефективності.

Література

1. Бойченко М. І. Освіта як гуманітарна технологія і як «техне» гуманності. *Соціальні та гуманітарні технології: філософсько-освітній аспект: матер. VI міжнар. наук.-практ. конф.*, (23 квіт. 2020 р., Черкаси). Черкаси: ФОП Гордієнко Є. І., 2020. С. 114–118.

2. Рудницька С. Ю. Гуманітарні технології: від скепсису до оптимізму. *Технології розвитку інтелекту*. 2017 Т. 2. № 6. (17).

Режим

доступу:

http://psytir.org.ua/index.php/technology_intellect_develop/issue/view/22

3. Рупташ О. Специфіка та смислові горизонти гуманітарної парадигми знання. *Науковий вісник Чернівецького університету*. Чернівці: Чернів. нац. ун-т, 2012. Вип. 602–603. Філософія. С. 53–58.

4. Saariluoma P. Making it Possible. *Human Technology*. Volume 3, Number 1, February 2007. Pp. 1–3.

Оксана НОЗДРОВА

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки

*Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»,
Одеса, Україна*

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СУЧАСНІЙ ВИЩІЙ ОСВІТІ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ

У ХХІ столітті залучення здобувачів вищої освіти до інноваційної діяльності є однією з важливих умов модернізації

системи вищої освіти. Використання творчих пошуків і досягнень вітчизняної педагогічної теорії й практики в цьому питанні представляє особливу цінність. Але проблеми щодо використання інноваційних технологій і методів навчання під час підготовки майбутніх вчителів у сучасній вищій освіті залишаються актуальними, оскільки посилилась тенденція до гуманізації змісту освіти; ліцензовано нові навчальні дисципліни, як наслідок, з'явилася потреба в науково-педагогічних працівниках, які б могли забезпечити інноваційний підхід до реалізації цих тенденцій в освітньому університетському просторі. Показово, що викладачі отримали можливість створювати та втілювати власні інноваційні методики.

Аналіз вітчизняної наукової літератури показав, що найбільшу кількість публікацій присвячено аналізу інноваційних технологій і методів навчання, зокрема, дослідження таких учених, як А. Алексюк, Р. Гуревич, М. Кадемій, А. Павленко, С. Стешенко [2]. В працях науковців наголошується на вдосконаленні традиційного педагогічного процесу (модернізація, модифікація, раціоналізація), трансформації традиційного процесу (радикальні перетворення), комплексності видозмін (модернізація, модифікація, раціоналізація традиційної системи та її трансформація). Однак питання ефективного застосування інноваційних методів навчання у закладах вищої освіти залишається недостатньо вивченим.

Мета дослідження полягає у формуванні професіоналізму майбутніх вчителів інноваційними методиками викладання як основи їх успішного розвитку; розкритті ролі та значень інновацій, зокрема, інноваційних методик викладання у сучасній вищій освіті; визначення найбільш ефективних методів і форм інноваційної роботи під час вивчення педагогічних дисциплін.

Інноваційний процес, спрямований на формування професійної компетентності майбутніх педагогів передбачає інноваційну діяльність у системі вищої школи; інновації, що безпосередньо мають вплив на програми, зміст та структуру науково-педагогічної роботи; інноваційні методи й способи організації освітнього процесу у закладі вищої освіти. Нині у системі освіти змінюється парадигма кінцевої освітньої мети: від фахівця-виконавця до компетентного професіонала-дослідника, тому дедалі більшого значення набувають добре сформовані вміння та навички самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Під час цієї роботи студент повинен навчитися самостійно визначати завдання свого особистісного розвитку, розвинути здібності до успішної самореалізації в суспільному середовищі.

Активні методи навчання – методи, які спонукають здобувачів вищої освіти до активної розумової та практичної діяльності в процесі вивчення навчального матеріалу.

Особливістю активних методів є те, що в їх основу закладена мотивація до практичної та розумової діяльності здобувачів вищої освіти

Проаналізуємо деякі із зазначених інноваційних методів під час вивчення педагогічних дисциплін у закладах вищої освіти. Серед них, зокрема, «мозковий штурм (атака)» та його різновиди.

Мета цього інтерактивного методу полягає в активізації інтелектуальної діяльності здобувачів вищої освіти, яка спрямовується на висування ідей, вирішення конкретного завдання, на пропозицію шляхів розв'язання певної проблеми.

Головними правилами проведення «мозкового штурму» можна вважати такі:

- 1) відсутність критики запропонованих учасниками ідей;
- 2) заохочення до фантазування, жартів, дотепних реплік;
- 3) фіксація учасниками всіх, без винятку, ідей;

- 4) повна рівноправність усіх учасників у висуванні ідей;
- 5) чіткі часові обмеження (від 5 до 15 хвилин) [3].

Найоптимальнішою кількістю учасників «мозкового штурму» можна визначити 5-7 осіб. Робота починалася з постановки проблеми, яку необхідно було вирішити. Викладач мав бути впевненим, що здобувачі вищої освіти розуміли, чого від них очікували. Вони мали змогу фіксувати ідеї; їх розміщення в аудиторії давало змогу спілкуватися без перешкод (наприклад, довкола столу).

Проведення «мозкового штурму» в стандартній аудиторії було дуже незручне, оскільки не давало змоги всім учасникам групи вільно спілкуватися, добре чути один одного, бачити записи. Після закінчення часу, відведеного на роботу, здобувачі вищої освіти озвучували ідеї, які були висунуті під час колективного обговорення. Разом із викладачем починали розглядати ці ідеї, аналізували їх доцільність для вирішення поставленої проблеми. Результатом був вибір найбільш оригінальної, нестандартної ідеї.

Ми пам'ятали, що викладач не повинен був бути консультантом, тому не мав права втручатися в обговорення, вказувати на помилки або хибність ідеї. Він міг висловити свої зауваження наприкінці заняття. Зауважимо, що найчастішими помилками викладача був неправильний розрахунок часу; висування занадто складної задачі; втручання в роботу груп. Крім того, ми пам'ятали, що здобувачі вищої освіти не були ще фахівцями, тому не завжди повністю, багатоваріантно розробляли ідеї, вирішували проблему. Нищівна критика з боку викладача могла викликати в здобувачів вищої освіти невпевненість у власних силах, зруйнувати інтерес до інтерактивної форми роботи. Педагог зобов'язаний був створювати під час обговорення «ситуацію успіху», поряд із зваженими критичними зауваженнями підкреслювати творчі успіхи, заохочувати до подальшої роботи.

Наступний інтерактивний метод, який заслуговує на увагу, - це групове вирішення конкретних ситуацій (ситуаційна методика навчання, або кейс-метод). Він може мати як індивідуальний, так і груповий варіант. Ситуація (кейс) може бути запропонована для аналізу здобувачу вищої освіти у формі завдання для самостійної індивідуальної роботи, а могло бути використано в процесі організації групової аудиторної роботи.

Ситуаційна вправа – це комплексний опис ситуації, в якому можна виділити низку взаємопов'язаних структур або рівнів: пізнавальних, понятійних, суспільних, аналітичних, евристичних, мотиваційних тощо. Межі цих компонентів не є чіткими та однозначними, навпаки, ці структури взаємно проникають і накладаються одна на одну [4].

Пізнавальна складова частина ситуаційної вправи – це, передусім, фактографічні елементи, які розширюють, доповнюють знання здобувача вищої освіти певними конкретними прикладами, взятими з життя. З ними пов'язані понятійні структури – ситуаційна вправа змушує оперувати точною, професійною мовою, в якій вживання визначень і понять є однозначним і зрозумілим для майбутнього вчителя та його партнерів, які беруть участь в обговоренні та презентації рішень стосовно ситуації, що аналізується [2].

Дидактична складова частина структури ситуаційної вправи, головним чином, визначається сутністю й атрибутами аналізу ситуації як активного методу навчання. Суспільна структура ситуаційної вправи відображає можливість групового обміну думками й зіставлення різних точок зору, яке відбувається у формі колективної дискусії. В аналітичній площині ситуаційна вправа змушує до «індивідуального» способу мислення та поглибленого аналізу-розкладання складної ситуації на «початкові елементи» (прості ситуації), які

можна оцінити. Це дає змогу визначити варіанти можливих рішень і вибрати з них найкраще (евристичний компонент)[1].

Мотиваційна складова частина структури ситуаційної вправи поєднується зі створенням цікавої дидактичної ситуації, яка стимулює та залучає здобувача вищої освіти до пошуку шляхів розв'язання проблеми кейсу. Таким чином, використання ситуаційної вправи у груповій роботі базується на внутрішньо-груповому діалозі. Результати роботи різних груп можуть бути порівняні між собою, може бути обране найкраще рішення.

У дослідженні ми проаналізували роботи Н. О. Гуляєвої, яка зазначає, що метод кейс-стаді розвиває такі навички:

1 Аналітичні – вміння аналізувати інформацію, класифікувати її, виділяти суттєву та несуттєву інформацію, мислити логічно;

2. Практичні – сприяють формуванню на практиці навичок використання різних методів та принципів;

3.Творчі;

1. Комунікативні – уміння вести дискусію, використовувати наочний матеріал, захищати свою точку зору, складати короткий огляд;

2.

ціальні – оцінка поведінки людей, вміння слухати, підтримувати дискусію, аргументувати свою точку зору [2].

Кейс має відповідати таким вимогам: бути активним; відповідати чітко поставленому завданню; мати відповідний рівень складності; ілюструвати кілька аспектів; розвивати аналітичне мислення; стимулювати дискусію; мати кілька рішень.

Наведемо приклади тем і завдань, які ми презентували здобувачам вищої освіти під час вивчення педагогічних

дисциплін на заняттях за допомогою методу конкретних ситуацій, мозкового штурму та портфолію.

Тема для обговорення: «Кодекс педагогічної етики майбутнього педагога». Завдання до теми: Коротко сформулюйте основну думку тексту. Пронумеруйте заповіді за ступенем важливості (як ви це розумієте). Дайте відповідь на запитання: «Що ви будете робити, якщо дізнаєтеся, що ваші дії завдають шкоди людям?», «Які зміни Ви б внесли до кодексу етики?».

Тема для обговорення: «Акселерація в сучасній освіті. Ретардація». Завдання до теми: Використовуючи інформацію тексту, назвіть причину та наслідки цих явищ.

Тема для обговорення: «Як кольоротерапія впливає на особистість?». Завдання до теми: Розкажіть про те, який імідж вчителя Ви виберете стосовно аспектів кольоротерапії». Обґрунтуйте свою відповідь, спираючись на інформацію тексту.

Тема для обговорення: «Педагогічна техніка сучасного вчителя». Завдання до теми: Знайдіть в інтернеті інформацію про тренінги щодо формування в майбутнього вчителя культури мовлення. Запишіть коротку інформацію.

Тема для обговорення: «Спілкування в інтернеті. Дистанційне навчання». Завдання до теми: Розкажіть про головні правила спілкування в інтернеті; про переваги та недоліки дистанційного навчання.

Тема для обговорення: «Екологічне виховання». Завдання до теми: Розкажіть про те, як вирішуються еколого-економічні проблеми у вашому навчальному закладі.

Тема для обговорення: «Здоров'я нації та майбутнє країни». Завдання до теми: Поясніть, як ви розумієте слова «здоровий спосіб життя».

Висновки. Особливість інтерактивного навчання полягає у тому, що освітній процес у закладі вищої освіти

здійснюється за умови постійної, активної взаємодії усіх його членів. Аналізуючи свої дії, учасники освітнього процесу змінюють свою модель поведінки, більш усвідомлено засвоюють знання та вміння, тому є сенс говорити про інтерактивні методи не тільки як засіб покращення навчання, але й як засіб посилення виховних впливів.

Методи інноваційного навчання сприяють кращій адаптації в сучасному соціальному середовищі майбутніх вчителів. Досвід показав, що такі методи знижують робоче навантаження, вчать працювати в команді, розвивають мислення, вчать шанувати різні точки зору, сприяють розвитку комунікативних навичок, мотивації, допомагають здобувачеві вищої освіти створювати власну стратегію навчання.

Інноваційна освітня діяльність – це складний процес, що потребує гнучкого, конструктивного застосування. Реальне впровадження інноваційних педагогічних технологій суттєво змінює освітній процес, що дає змогу вирішувати проблеми розвивального, особистісно-орієнтованого навчання, диференціації, гуманізації, формування індивідуальної освітньої перспективи здобувача вищої освіти [4].

Використання інноваційних технологій сприятиме підвищенню якості навчального процесу за таких умов: відповідний морально-психологічний клімат; постійне вдосконалення матеріально-технічної бази й дидактичного забезпечення навчального процесу; багаторівневність і гнучкість у питаннях конструювання змісту, форм, методів і засобів навчання з урахуванням специфіки навчального закладу, професійних потреб та індивідуальних запитів працівників; випереджальний характер навчання; посилення практичної спрямованості навчання. Реалізація цих умов сприятиме зростанню майстерності майбутніх фахівців.

Використання інноваційних технологій під час підготовки майбутніх вчителів у закладі вищої освіти під час

вивчення педагогічних дисциплін створює умови для ефективної самореалізації особистості та формування професійної компетентності майбутнього фахівця. Здебільшого це залежить від педагогічної майстерності викладача, прояву його толерантності в освітньо-виховному процесі.

Інноваційне навчання стимулює новаторські зміни в культурі, соціальному середовищі; зорієнтоване на формування готовності особистості до динамічних змін у соціумі за рахунок розвитку творчих здібностей, різноманітних форм логічного та образного мислення, а також здатності до співробітництва з іншими людьми.

Література

1.Алфімов Д.В. Інноваційна освітня система: шляхи відродження. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи*: збірник наукових праць / ред.кол. Л.І.Даниленко та ін. 2-е вид., доп. Київ: Логос, 2015. С.158-160.

2.Бистрова Ю.В. Креативна компетентність особистості: зміст та основні напрямки формування у вищій школі. Концептуальні засади становлення інноваційного суспільства в Україні. Харків, 2015. Т.1. С.396-407.

3. Даниленко Л.І. Теорія і практика інноваційної діяльності в загальній середній школі. *Управління освітою*. 2018. №3. С.18-24.

4.Дубасенюк О.А. Інноваційні основні технології та методики в системі професійно-педагогічної підготовки. Професійна педагогічна освіта: інноваційні технології та методики: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2019. С.14-47.

5.Лисенко М.В. Інноваційна парадигма вищої освіти України за умов переходу до інформаційного суспільства. Київ, 2013. С.11.

6.Швай Р.І. Психологія та педагогіка творчості: навч. посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 200 с.

Євгенія ТЯГНИРЯДНО

кандидат педагогічних наук, професорка кафедри мовної підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ, Одеса, Україна

Катерина НОЗДРОВА

здобувач вищої освіти, спеціальності 081«Право» інституту права та безпеки Одеського державного університету внутрішніх справ, Одеса, Україна

**ФОРМИ ПРАВОВОГО ВИХОВАННЯ В УКРАЇНІ ЗА
УМОВИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО
СУСПІЛЬСТВА**

Розбудова інформаційного суспільства вимагає вирішення низки соціальних, організаційних, юридичних та інших проблем, пов'язаних із впровадженням нових інформаційних технологій. Сучасні інформаційні технології стали причиною не тільки прогресу суспільства, але і сприяли виникненню й розвитку деяких негативних процесів, зокрема, появи однієї з нових форм злочинності у сфері інформаційних технологій. Комплексного вирішення потребує також правове виховання молоді та студентів щодо основних правил поведінки в інформаційному просторі. Щодо вирішення цієї проблеми важливою є діяльність навчальних закладів, які повинні брати активну участь у правовому вихованні студентів [6].

У кожний конкретно-історичний період культура певного соціального середовища накладає глибокий відбиток на стан правосвідомості населення. Панівні в суспільстві